

СХВАЛЕНО

Педагогічною радою школи

Протокол №3 від 09.01.2026 р

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ по школі

від 09.01.2026 р. №15

ПОЛОЖЕННЯ

про запобігання та протидію насильства та жорстокого поводження з дітьми у комунальному закладі «Кам'янська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат Запорізької обласної ради

1. Загальні положення

1.1. Дане Положення визначає механізм реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми у комунальному закладі «Кам'янська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Запорізької обласної ради.

1.2. Положення розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», постанов Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статті», від 28.07.2021 № 775 «Про внесення змін до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження», від 04.06.2025 № 658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми», від 19.11.2025 р. № 1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми», наказів Міністерства освіти та науки України від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами», Статуту школи-інтернату, Правил внутрішнього трудового розпорядку, інших нормативно-правових та інструктивних документів

2. Основні терміни та визначення

2.1. **Безпечне освітнє середовище** — сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом

фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможлиблюють вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

2.2. Насильство — це будь-які навмисні дії одної людини по відношенню до іншої, які порушують її конституційні права й свободи і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному чи психічному здоров'ю.

Види насильства:

1) **економічне насильство** — форма насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;

2) **психологічне насильство** — форма насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

3) **сексуальне насильство** — форма насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

4) **фізичне насильство** — форма насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

2.3. Жорстоке поводження з дитиною — будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою її експлуатації з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини.

2.4. Булінг (цькування) — дії учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке

систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або дитиною стосовно іншого учасника освітнього процесу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків.

3. Мета і завдання

3.1. Метою Положення є створення безпечного освітнього середовища та забезпечення ефективного механізму реагування на випадки насильства і жорстокого поводження з дітьми.

3.2. Основні завдання:

- інформування всіх учасників освітнього процесу про їх права та обов'язки, вироблення офіційної позиції закладу освіти щодо усіх форм насильства та жорстокого поводження;
- унеможливлення проявів насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- забезпечення оперативного реагування та взаємодії з уповноваженими органами;
- надання соціальних та психолого-педагогічних послуг постраждалим;
- визначення обов'язків та відповідальності учасників освітнього процесу щодо створення та дотримання безпечної поведінки в закладі освіти;
- здійснення інформування (на сайті закладу освіти, шкільних стендах) про цілодобові телефони довіри з питань допомоги жертвам насилля у школі та сім'ї; Національної гарячої лінії з питань запобігання насильству, Національної дитячої «гарячої лінії»

4. Повноваження та відповідальність учасників освітнього процесу

4.1. Директор закладу:

- здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми в закладі освіти;
- розглядає заяви здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та приймає рішення про проведення розслідування;
- організовує та контролює виконання заходів щодо запобігання насильству;
- створює та скликає Комісію з розгляду випадків насильства;
- забезпечує інформування органів Національної поліції та служби у справах дітей;
- затверджує та оприлюднює план заходів із запобігання насильству.

4.2. Заступник директора з виховної роботи:

- координує профілактичну та просвітницьку діяльність, забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого- педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили насильство та жорстоке поводження з дітьми, стали його свідками або постраждали від насильства;
- веде облік випадків насильства та оформлення документації, згідно цього Положення;
- забезпечує інформаційну відкритість і доступність нормативних матеріалів шляхом формування та оприлюднення на Веб-сайті розміщення в інформаційних куточках для батьків здобувачів освіти інформацію та нормативно-правові акти з питань щодо запобігання та протидію випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми, план заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильства в закладі освіти; порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки насильства в закладі освіти; порядок реагування на доведені випадки насильства та жорстокого поводження в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до насильства та жорстокого поводження.

4.3.Психологічна служба (за наявності):

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого- педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили насильство, стали його свідками або постраждали від насильства та жорстокого поводження, веде облік випадків та оформлення документації, згідно цього Положення;
- реалізацію просвітницького напрямку всіх учасників освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, бесід - консультацій з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії.

4.4. Педагогічні та інші працівники школи:

- забезпечують здобувачам освіти захист під час освітнього процесу від будь - яких форм насильства та експлуатації, у тому числі жорстокого поводження, дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю;
- невідкладно повідомляють адміністрацію школи про випадки насильства та жорстокого поводження стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;
- сприяють директору у проведенні розслідування щодо випадків випадки насильства та жорстокого поводження;
- виконують рішення та рекомендації Комісії з розгляду випадків насильства та жорстокого поводження у школі.

5. Комісія з розгляду випадків насильства та жорстокого поводження

5.1. Комісія з розгляду- випадків насильства та жорстокого поводження КЗ «Кам'янська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» ЗОР (далі - Комісія) утворюється наказом директора та скликається для прийняття рішення за результатами розслідування про факти насильства та жорстокого поводження.

5.2. В своїй діяльності Комісія керується Кодексом України про адміністративні правопорушення, Законом України «Про освіту», відповідно до чинного законодавства, цим Положенням та іншими нормативно-правовими актами з питань щодо протидії насильства та жорстокого поводження.

5.3. До складу Комісії можуть входити: директор, заступники директора, педагогічні працівники, (у тому числі практичний психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та особа, яка вчинила насильство чи жорстоко поводитись, та інші зацікавлені особи. Школа має право залучати зовнішніх експертів та юристів до розгляду справи на умовах закону України «Про захист персональних даних».

5.4. Комісія діє відповідно до Порядку подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки насильства та жорстокого поводження у школі, Порядку реагування на доведені випадки насильства та жорстокого поводження та відповідальність осіб, причетних до випадків насильства та жорстокого поводження

5.5. Засідання Комісії скликається директором для розгляду та неупередженого з'ясування обставин випадків насильства та жорстокого поводження відповідно до заяв, що надійшли з цього приводу.

5.6. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як насильство та жорстоке поводження з урахуванням індивідуальних психофізичних особливостей дитини, а постраждалий не згодний з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою, про що директор має повідомити постраждалого.

5.7. Рішення Комісії реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії. Потерпілий чи його (її) представник також можуть звертатися відразу до уповноважених підрозділів органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та Служб у справах дітей з повідомленням про випадки насильства та жорстокого поводження.

6. Порядок подання та розгляду заяв

6.1. Учасники освітнього процесу подають заяву директору школи про випадок насильства та жорстокого поводження по відношенню до дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

6.2. Директор розглядає заяву в день її подання та приймає рішення про проведення розслідування.

6.3. Проводиться повне та неупереджене розслідування щодо випадку насильства та жорстокого поводження з залученням осіб, від яких отримано інформацію.

6.4. Директор для прийняття рішення за результатами розслідування наказом створює комісію з розгляду випадку насильства та жорстокого поводження та скликає засідання для прийняття рішення за результатами розслідування та виконання відповідних заходів реагування.

6.5. Рішення Комісії реєструється в окремому журналі, зберігається в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.

6.6. Потерпілий або його законний представник має право звернутися безпосередньо до Національної поліції та служби у справах дітей.

7. Порядок реагування та відповідальність

7.1. У разі підтвердження факту вчинення насильства та жорстокого поводження, за результатами розслідування та висновків Комісії, директором повідомляються уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та служби у справах дітей про випадки насильства та жорстокого поводження.

7.2. Реалізуються рішення та рекомендації Комісії.

7.3. Надаються соціальні та психолого-педагогічні послуги здобувачам освіти, які вчинили насильство та жорстоке поводження, стали його свідками або постраждали від насильства.

7.4. Директор або уповноважені ним особи відповідно до чинного законодавства та в межах повноважень здійснюють контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильства та жорстокого поводження.

8. Права та обов'язки учасників освітнього процесу:

8.1. Здобувачі освіти мають право на:

- якісні освітні послуги;
- індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання;
- інші необхідні умови для здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами та із соціально незахищених верств населення;

- свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і науково-технічної діяльності тощо;
- особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні та управлінні школи;
- безпечні та нешкідливі умови навчання і праці;
- повагу людської гідності;
- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, жорстокого поводження, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачам освіти;
- отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від насильства та жорстокого поводження, стала його свідком або вчинила насильство та жорстоке поводження.

8.2. Здобувачі освіти зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;
- дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку школи;
- повідомляти керівництво закладу освіти про факти насильства та жорстокого поводження стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

8.3. Працівники, які залучаються до освітнього процесу:

Мають право на:

- захист професійної честі і гідності;
- захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі жорстокого поводження, дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

8.4.Зобов'язані:

- дотримуватися педагогічної етики;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;

- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України;
- виховувати у здобувачів освіти повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України та навколишнього природного середовища;
- формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачів освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;
- дотримуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки;
- повідомляти директора про факти насильства та жорстокого поводження стосовно здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення насильства та жорстокого поводження.

8.5 .Батьки здобувачів освіти:

мають право:

- отримувати інформацію про діяльність школи, у тому числі - щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від насильства та жорстокого поводження, стали його свідками або вчинили насильство та жорстоке поводження;
- отримувати інформацію про результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти у закладі освіти та його освітньої діяльності;
- подавати директору школи заяву про випадки насильства та жорстокого поводження стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;

- вимагати повного та неупередженого розслідування випадків насильства та жорстокого поводження стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

зобов'язані:

- Виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;
- дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;
- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- сприяти директору школи у проведенні розслідування щодо випадків насильства та жорстокого поводження;
- виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків насильства та жорстокого поводження, що сприятиме покращенню виправлення ситуації, що призвела до жорстокого поводження.

9. Особливості реалізації Положення в умовах воєнного стану

9.1. В умовах воєнного стану Заклад здійснює запобігання та протидію насильству і жорстокому поводженню з дітьми з урахуванням безпекової ситуації, режиму роботи закладу, можливого дистанційного або змішаного формату навчання.

9.2. Реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми здійснюється з дотриманням вимог цивільного захисту, алгоритмів дій під час сигналу «Повітряна тривога», евакуації та інших надзвичайних ситуацій.

9.3. У разі обмеженої можливості очного розгляду заяв Комісія може працювати у дистанційному форматі із забезпеченням конфіденційності та фіксації прийнятих рішень.

9.4. Заклад забезпечує інформування здобувачів освіти та батьків (законних представників) про безпечні канали повідомлення щодо випадків насильства, у тому числі з використанням електронних засобів зв'язку.

9.5. Особлива увага приділяється захисту дітей з особливими освітніми потребами, внутрішньо переміщених осіб та дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

10. Прикінцеві положення

10.1. Положення про порядок розгляду випадків насильства та жорстокого поводження у КЗ «Кам'янська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» ЗОР (далі - Положення) затверджується наказом директора і є обов'язковими до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

10.2. Заклад забезпечує ознайомлення учасників освітнього процесу з Положенням та публічний доступ до нього через офіційний Веб-сайт. Незнання або нерозуміння норм цього Положення не є виправданням невиконання обов'язків учасниками освітнього процесу.

10.3. Зміни та доповнення до Положення вносяться наказом директора.